

TOTS SOM ÀRBITRES
CURS 17-18
(TERCERA EDICIÓ)

ENRIC VIVES CAMPDEPADRÓS
(GUANYADOR DE LA BECA AURIGA-FVSCUS, 2015)

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	3
MARC TEÒRIC CONCEPTUAL	4
EDICIÓ ACTUAL	6
VALORACIÓ DE LA INICIATIVA	7
INFORMACIÓ GENERAL	7
RELACIÓ D'ESCOLES/CLUBS PARTICIPANTS	7
ÀRBITRES	8
JUGADORS/ES	9
ENTRENADORS I COORDINADORS	10
PARES, MARES I TUTORS	10
ASPECTES A DESTACAR	11
DE CARA A FUTURES EDICIONS	13

Introducció

El futbol i el bàsquet són, sense cap mena de dubte, els esports d'equip més practicats a casa nostra i, perquè no dir-ho, també a la resta del món. Aquests tenen un impacte enorme en la nostra societat, la qual traspasa el propi estadi, per inundar la premsa, la televisió, els anuncis, etc.

Si bé l'esport ben entès aporta o pot aportar coses molt bones pel desenvolupament humà tan físic com psicològic, així com pel bon desenvolupament social, sobretot pel què fa als esports d'equip, hi ha una altra part d'aquest, associada habitualment a la competició, que genera imatges i situacions gens agradables i que en res beneficien a la persona i a la societat.

La mera participació en competicions esportives no constitueix una garantia per a l'aprenentatge. (...) Per aconseguir que un esport sigui realment educatiu hem de cuidar el com es practica (Dosil, 2001b). En aquest aspecte l'àrbitre o jutge té un paper rellevant. Des de la seva posició pot ajudar que els esportistes el practiquin de forma adequada (...) (Dosil, en Guillén (dir.), 2003, pàg. 135).

En aquesta mateixa línia, Dosil planteja que:

L'àrbitre no s'ha de limitar únicament i exclusivament al fet que els jugadors compleixin les normes, ha de ser també un educador. Ha de mostrar qualitats individuals i socials que vol en els esportistes ("predicar amb l'exemple"). Segons l'edat dels competidors, ha d'ajudar-los a comprendre els valors interns de l'esport, amb la finalitat que els interioritzin i transfereixin a altres situacions de la seva vida. Igualment, és important que es faci un aprenentatge correcte de les regles, buscant un major coneixement i, d'aquesta manera, una major difusió de la disciplina (Dosil, en Guillén (dir.), 2003, pàg. 151).

Arbitrar, com diuen els propis àrbitres: "(...) És un desafiament, un test a les meves capacitats de gestionar emocions"; (...) "És ser un jutge de futbol defensant la igualtat i imparcialitat; "És estar en el joc com la principal persona en la gestió de possibles conflictes"; "La meua habilitat en la presa de decisions pot contribuir a un resultat feliç"; (...) "Arbitrar per a mi és tenir autocontrol sobre mi mateix per a aplicar determinades normes en un determinat esport"; "Ser capaç de demostrar que sóc capaç de fer una tasca de gran pressió, davant moltes adversitats i per

molt temps"; "En realitat és una demostració de força interior". (Brandao et al., 2011, pàg. 279-280).

Felix Guillén, conjuntament amb Heriberto Jimenez, enumera algunes de les característiques que els propis àrbitres consideren importants, en el seu article *Características deseables en arbitraje y juicio deportivo* (2001). Entre aquestes trobem: Coneixement del reglament, Imparcial / Just, Saber aplicar el reglament, Igualtat en el tracte amb els esportistes, Honradesa, Puntualitat, Confiança en si mateix, Objectivitat en els judicis, Responsabilitat, Respectuós / educat, Seguretat, Capacitat d'atenció, Saber mantenir la disciplina, Concentració, Serietat, Saber rectificar, Comunicatiu / dialogant, Saber situar-se al camp, Amabilitat, Flexibilitat, Humilitat, Diplomàtic i Saber anticipar-se a les jugades (pàg. 28).

Tal com el mateix Guillén afirma: Aquesta temàtica que s'està intentant desenvolupar en l'àmbit esportiu i més concretament en l'arbitratge, és considerada com a molt important en altres àmbits professionals, com pot ser la direcció d'una empresa o el desenvolupament professional dins de l'ensenyament. (Guillén, en Guillén (dir.), 2003, pàg. 55)

Podem considerar, per tant, que moltes de les habilitats esmentades, per no dir totes, també estarien, segurament, a la llista d'aquelles qualitats considerades més positives socialment parlant.

Marc teòric conceptual

El projecte es sustenta principalment en la perspectiva de l'aprenentatge experiencial o vivencial plantejat per John Dewey. Alguns dels principis de l'aprenentatge vivencial són: L'aprenent és protagonista en lloc d'espectador, l'AV és possible quan hi ha una selecció adequada de les experiències i aquestes són acompanyades amb reflexions, anàlisi crítica i síntesi, l'AV es desplega en l'intent de l'aprenent per restablir l'equilibri després de ser portat convenientment per l'experiència a una zona de disconfort o dissonància adaptativa, el procés d'AV hauria de promoure la formulació de preguntes, la investigació, l'experimentació, la curiositat, la responsabilitat, la creativitat i la construcció de significats i, finalment, els participants haurien de poder experimentar l'èxit, el fracàs, assumir riscos i la incertesa. (Sinapsis-patagonia, -, pàg. 2)

Amb això es pretén fomentar el creixement cognitiu, a través d'una experiència directa, els requeriments de la qual se situen una mica per sobre de les habilitats actuals del nen/a, de manera

que plantegi un desafiament. Treure el nen de la seva zona de confort, generant una desajust òptim o un estat de flux i platejar-li una activitat en el marc de la ZDP modelada per un mediador cultural (l'àrbitre) al qual el nen pot imitar incorporant comportaments observats, en un treball dins el mesosistema del participant que es culmina amb les recomanacions a pares i entrenadors, amb la intenció de consolidar els aprenentatges adquirits.

Si ens acollim, per tant, a la creença de Dewey o Piaget sobre l'experiència, considerant que aquesta "constitueix una reconstrucció de l'experiència passada i modifica la qualitat de les experiències posteriors" (Dewey, 2004, pàg. 37), podem afirmar, com el mateix Dewey (2004), que "tota experiència continua vivint en experiències ulteriors" (pàg. 73). Així, parafrasejant Hernández Rojas (citada en Villar, 2003), la construcció a partir de la pròpia activitat del nen, fa que els aprenentatges obtinguts siguin més fàcilment generalitzables a altres contextos i duradors en el temps (pàg. 301). Processos com la imitació diferida, mitjançant la qual "els nens solen efectuar respostes d'imitació sense que els models hi siguin presents, molt després d'haver observat la seva conducta" (Bandura, 1987, pàg. 43), contribueixen a la interiorització de les conductes i els valors associats. "A través d'un procés de modelatge abstracte, els observadors obtenen els principis subjacents a les actuacions específiques, per generar conductes que van més enllà del que han vist o sentit" (Bandura, Zimmerman & Rosenthal, citats en Bandura, 1987, pàg. 58).

Evidentment, el micro i mesosistema del nen, ajudaran a la consolidació de les conductes que aquest aprèn. Família i escola (en la qual s'integra l'esport escolar), són bastides vitals que determinen el valor que el nen pot donar a unes coses o altres, a uns valors o uns altres, en la mesura que aquests "adoptaran els comportaments que cada família amb les seves pautes culturals, models d'educació, escala de valors i expectatives els transmetin reproduint generalment els mateixos" (Giddens, citada en Herrea i Irazusta, 2013, pàg. 250).

De tot el que s'ha dit fins ara, se'n desprèn que, amb l'ajuda d'àrbitres, pares, mares, entrenadors i coordinadors, convertirem la tasca d'arbitrar en un entorn d'aprenentatge a través del qual practicar habilitats com: haver de prendre decisions que "afavoreixen" a un grup i en "perjudiquen" a un altre, mantenir la imparcialitat a pesar de tenir amics en un dels dos equips, aguantar la pressió al voltant de les teves decisions, les quals poden ser qüestionades per una de les parts i haver d'argumentar-les, etc., aprofitant l'esport per construir persones que duguin

incorporades una serie d'habilitats molt positives socialment parlant.

El projecte, en definitiva, pretén aprofitar algunes de les situacions que l'esport genera, per exprémer tot el seu vessant educatiu i fer de l'esport un entorn d'aprenentatge que contribueixi al desenvolupament integral de la persona, de tal manera que no només formem esportistes, sinó també ciutadans.

Edició actual

Durant el curs 17/18, s'ha dut a terme la tercera edició del projecte TOTS SOM ÀRBITRES, promogut pel Consell Esportiu del Tarragonès.

En aquesta tercera edició, el projecte s'ha dut a terme a les disciplines de: futbol, bàsquet i handbol. Es va decidir no aplicar-ho al voleibol ja que la situació arbitral d'aquest esport, no permetia desenvolupar les habilitats que el projecte busca promoure.

A continuació es fa un balanç de la iniciativa en aquesta tercera edició.

Valoració de la iniciativa

INFORMACIÓ GENERAL	
PARTITS TOTS SOM ÀRBITRES CURS 1718	28
ESCOLES	
Nombre d'escoles participants	30
ESPORT	
Partits de bàsquet aleví femení	10 (35,7 %)
Partits de bàsquet aleví masculí	8 (28,57 %)
Partit de futbol aleví	8 (28,57 %)
Partits d'handbol	2 (7,14 %)
CATEGORIA	
Partits de categoria A	10 (35,7 %)
Partits de categoria B	9 (%)
Partits de categoria C	6 (%)
Partits d'handbol	2 (7,14 %)
GÈNERE	
JUGADORS-ÀRBITRE	112
Noi	54 (48,2%)
Noia	58 (51,8%)
ÀRBITRES	24
Homes	20 (83,3%)
Dones	4 (16,7%)

Relació d'escoles/clubs participants.

ARRABASSADA- TERESIANES	ELS ÀNGELS	PORTALADA
ARQUITECTE JUJOL	LA CANALETA	PRÀCTIQUES
AURA	LA SALLE TARRAGONA	SAGRAT COR
CARMELITES	LA SALLE TORREFORTA	SALOU
CB ALTAFULLA	MARCEL·LÍ DOMINGO	SANT PAU
CB SANT PERE I SANT PAU	MARE NOSTRUM	TARRAGONA HANDBOL
CBT	MORELL	TERESIANES
CÈSAR AUGUST	PAU DELCLÓS	TGN
DOMINIQUES	PAX	TURÓ
ELISABETH SALOU	PERE VIRGILI	VILA-SECA HANDBOL

A continuació es detallen aspectes rellevants de les diferents poblacions d'interès al respecte de la iniciativa.

Àrbitres

En general, els àrbitres:

- Han ensenyat col·locació al camp.
- S'han mostrat propers actius i somrients.
- Han fomentat que xiuli el jugador/a.
- Han acompanyat i orientat a realitzar les tasques.
- Han estat pacients i han explicat bé.
- Han mirat al jugador perquè els imiti.
- Han fomentat la presa de decisions.
- Han parlat amb el jugador/a en temps morts.
- Han ensenyat les feines a desenvolupar abans d'iniciar les parts del partit.
- Han preguntat al jugador per promoure el seu aprenentatge.
- ...

Per contra, també s'han observat:

- Dificultats en alguns àrbitres alhora d'interactuar amb els jugadors/es.
- La utilització del jugador/a com un mer instrument per xiular.
- Deixar massa sol al jugador/a.
- Explicacions massa llargues abans de l'inici del partit.

INDICACORS VALORACIÓ TASCA ARBITRAL	%
Grau en què l'àrbitre acompanya al jugador-àrbitre:	84
Grau en què l'àrbitre mostra una actitud propera vers el jugador-àrbitre:	85
Grau en què l'àrbitre ensenya col·locació al camp:	82
Grau en què el jugador-àrbitre imita a l'àrbitre ordinari:	77
Grau en què l'àrbitre fomenta la conversa en temps mort:	77
Grau en què el jugador mostra ganes d'arbitrar:	69

Jugadors/es

RESUM DEL PROJECTE	
Pràctica prèvia de la tasca arbitral	
Si	70 %
No	30 %
Percepció d'interacció amb l'àrbitre	
Més avui	100 %
Més altres dies	0 %
Percepció de la qualitat de la interacció	
Més positiva	100 %
Més negativa	0 %
Canvi en la forma de veure l'àrbitre	
Si	72 %
No	28 %
Motius:	
<ul style="list-style-type: none"> - Veus que és fàcil despistar-se mentre estàs xiulant, ja que cal seguir el partit mirant contínuament. - Les senyalitzacions són difícils. - Costa decidir si una cosa és o no falta. - Tens por a equivocar-te. - Cal estar atent per comptar els segons. 	
Percepció de diversió amb la iniciativa	
Si	100 %
No	0 %
Valoració de la repetició de l'experiència	
Si	100 %
No	0 %
Valoració de l'experiència	
Puntuació	Mitjana de 9 (sobre 10)

Entrenadors i Coordinadors

En aquesta edició, no s'han avaluat ni agafat dades al respecte d'entrenadors i coordinadors.

Pares, Mares i tutors

VALORACIÓ DEL PROJECTE	
Gènere	
Home	61 %
Dona	39 %
Esport	
Bàsquet	71 %
Futbol	29 %
Valoració de la iniciativa "Tots Som Àrbitres"	
Puntuació	Mitjana de 9 (sobre 10)
<p>Motius:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ficar-se en la pell de l'àrbitre. - Fer entendre als nens que ser àrbitre no és fàcil. - Fomenta el respecte a l'autoritat. - Els nens entenen que no és fàcil adoptar decisions. - Fomentar la responsabilitat. - Només fent d'àrbitre es pot valorar la seva feina. - Treball empatia. - No veure l'àrbitre com un enemic. - Tenir compromís amb l'esport i el joc net. - Tolerar opinions contràries. - Restar importància a ser el millor. - Tots els jugadors estan pendents de l'arbitratge. - Que veuen que l'àrbitre xiula el que veu i no el que sembla. - Promoure el respecte. - Reforç positiu del comportament. - Els nens entenen les dificultats d'actuar equitativament. - ... 	
Competències que, segons els pares i mares, desenvolupa un àrbitre	
Saber ficar-se en el lloc dels altres:	50 %
Entendre l'efecte de les seves decisions en l'altre:	53 %
Jutjar equitativament i de forma objectiva:	96 %
Saber gestionar conflictes:	82 %

Explicar i argumentar decisions pròpies:	50 %
Vetllar pel respecte a les normes establertes:	75 %
Acceptar les crítiques i tractar els altres amb respecte:	50 %
Prendre decisions i assumir-ne les conseqüències:	75 %
Percepció d'interacció Àrbitre – Jugador/Àrbitre per part dels pares i mares	
Més avui	100 %
Més altres dies	0 %
Valoració de la interacció Àrbitre – Jugador/Àrbitre per part dels pares i mares	
Més positives	86 %
Més negatives	0 %
Iguals	14 %
Valoració de xerrada prèvia	
Puntuació	Mitjana de 9 (sobre 10)

Aspectes a destacar

En línies generals, el projecte s'ha desenvolupat satisfactòriament per part de tots els implicats en el mateix. Els jugadors/es s'ho han passat bé, la majoria d'àrbitres ha gaudit de l'experiència, els pares i mares ho han valorat positivament i els entrenadors i coordinadors no han posat problemes pel desenvolupament de la iniciativa.

A nivell negatiu, podríem destacar:

- La mala actitud d'alguns pares en partits puntuals, així com el mal exemple d'un dels entrenadors (La Portalada) el qual es va encarar amb un jutge de taula.
- La baixa implicació d'alguns coordinadors, entrenadors i àrbitres. Això queda palès en la baixa taxa de pràctica de les tasques arbitrals per part d'una majoria d'equips, que culminava amb la decisió, in situ, dels jugadors/es que faríem d'àrbitre (moltes vegades a corre-cuita quan el coordinador del projecte els recordava la pràctica del projecte en el partit en qüestió). Evidentment això dificulta molt el foment de les habilitats que es busca treballar, ja que els jugadors van més perduts i es mostren més nerviosos.

El fet que alguns entrenadors i àrbitres no coneguessin el desenvolupament de la iniciativa (no s'havien llegit el protocol ni les recomanacions), no permetia fer la xerrada pertinent als pares, ja que en molts casos es va haver d'explicar als primers el funcionament de tot plegat. Val a dir que, en el cas dels entrenadors i els àrbitres, els responsables d'aquesta manca de

coneixement podrien ser els coordinadors i responsables federatius pertinents, ja que són els qui no els hi van fer arribar els documents relatius al projecte. Això és especialment greu pel què fa a alguns dels coordinadors, ja que se'ls va notificar l'activitat amb temps per fer el trasllat de la mateixa als entrenadors/es i jugadors/es.

A banda, un àrbitre viu l'experiència de xiular un partit del consell com un càstig. Òbviament aquest no és un bon inici.

Voldria aprofitar aquest espai per destacar el club que, amb diferència, ha estat el més actiu i implicat en el projecte. Es tracta del TARRAGONA HANDBOL CLUB. En el seu cas no només havien practicat prèviament les tasques arbitrals, sinó que ho tenien tot preparat i van desenvolupar la iniciativa sense que el coordinador del projecte hagués d'intervenir en cap moment.

Pel què fa a les causes dels partits suspesos, en un cas ho va provocar la lesió de l'àrbitre del partit i, en una altra, el desconeixement total de la iniciativa tant per part de l'àrbitre com dels dos entrenadors.

A continuació es repassen alguns comentaris, apreciacions o situacions a destacar de l'edició del projecte que s'està revisant:

Pares, Mares i tutors

“Molt ben exposat i entenedor. Avui marxem molt més contents” (respecte la xerrada prèvia).

“En algun entrenament s'hauria de tornar a fer”.

“És la millor manera d'empatitzar amb els àrbitres”.

Alguns pares i mares gravaven als seus fills/es.

Entrenadors/es i coordinadors/es

“Els pares van quedar molt contents de la iniciativa”.

“S'ho passen bé”.

“El que diu l'àrbitre és el que val”.

Jugadors/es

“No soy Unai, soy el árbitro”.

“Fem broma que ho faci sóla i diu que no”.

Acaben xiulant sols.

Una jugadora pregunta si pot fer d'àrbitre. L'entrenador li diu que ho practicaran als entrenaments.

Xiulen a l'unísson amb l'àrbitre i acaba xiulant sol.

Una jugadora que ja havia xiulat l'any passat, demana repetir-ho a pesar que hi ha altres companyes interessades. Es nota molt la pràctica prèvia ja que ho fa tot pràcticament sola.

Els pares es queixen dient “falta” i els companys li diuen “No te quejes y sigue”.

Àrbitres

“Manifesta que ho faria cada cap de setmana”.

De cara a futures edicions

- Contactar directament amb els entrenadors dels equips i àrbitres i no deixar aquesta feina al coordinador ja que alguns (bastants), no ho fan amb la diligència necessària.
- Desenvolupar la iniciativa amb un sol àrbitre (multi-esports) ajudaria a controlar un element important del projecte com és la persona que haurà d'educar esportivament als jugadors/es. Això permetria no estar a expenses d'un àrbitre que pot mancar d'habilitats pedagògiques, que no coneix les seves funcions o que no té interès en dur-ho a terme.